

2022-04-28

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: KUN 2022/28

Samråd över detaljplan för norra Nobelberget, Sicklaön, Nacka kommun

Förslag till beslut

Kulturnämnden antar förslag till yttrande enligt bilaga 1 till tjänsteskrivelse daterad den 28 april 2022.

Beslutet justeras omedelbart.

Sammanfattning

Kulturnämnden har fått möjlighet att lämna synpunkter över detaljplan för norra Nobelberget.

Planens övergripande syfte är att möjliggöra för nya bostäder i ett attraktivt och kollektivtrafikhärläge, samt att medverka till en levande och attraktiv stadsmiljö, i enlighet med mål och riktlinjer i relevanta kommunala styrdokument. Vidare syftar planen till att skydda värdefull kulturmiljö. Planeringen är i enlighet med översiktsplan. Inom planområdet bevaras Villa Fannyudde som redovisas i Nackas kulturmiljöprogram och är av kulturhistoriskt intresse. Möjligheten att utveckla villan till en mötesplats för boenden och besökare är positivt. Tydliga skyltar behöver finnas för att beskriva villans historia och levandegöra den för framtida generationer. Varsamhetsföreskrifter för fastigheten såväl interiört som exteriört behöver finnas när framtida aktörer för framtida café/restaurang eller kontor etablerar sig i fastigheten.

Möjligheter för föreningar att hyra lokaler i området bör noteras. Detta ingår inte i detaljplanearbetet men behöver poängteras för fastighetsägare i planområdet.

Gestaltningen av nya fastigheter ska smälta in i omgivningen och harmoniera med befintlig bebyggelse med till exempel tegelfasader i bottenplan. Generösa glasytor förordas på bottenplan vilket skapar ljusa gatumuljöer som skapar en trygg gatumuljö.

Ärendet

Kulturnämnden har fått möjlighet att lämna synpunkter över detaljplan för norra Nobelberget på Sicklaön.

Kulturnämnden ska enligt nämndens reglemente ägna uppmärksamhet åt:

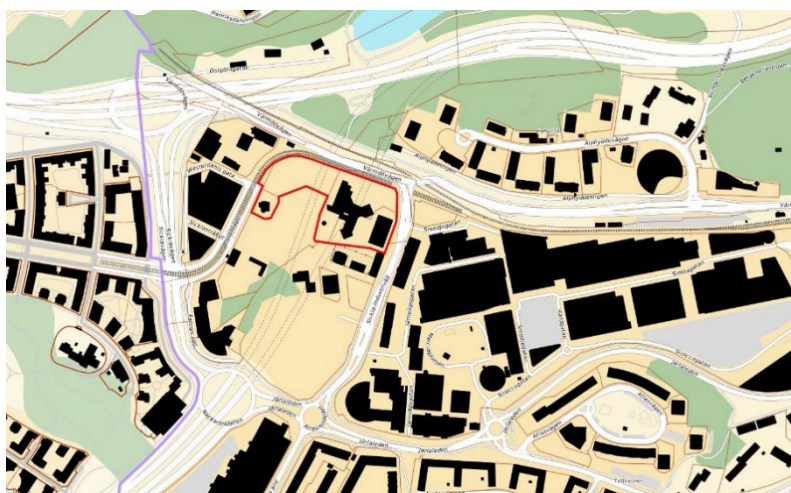
- utformning och utsmyckning av offentliga platser och byggnader.
- vara rådgivande vid utformning och utsmyckning av bostadsområden, där nämndens medverkan påkallas.

Kulturnämnden ska verka för bevarande av estetiskt och kulturhistoriskt värdefulla eller i samhällsbilden karaktäristiska byggnader, anläggningar och anordningar.

Kulturnämnden yttrar sig i frågor som rör:

- behov av anläggningar och lokaler för kulturverksamhet
- fysisk planering, utifrån sitt ansvarsområde som remissinstans

För att till fullo sätta sig in i projektet detaljplan norra Nobelberget, Sicklaön, Nacka kommun, hänvisas till bifogade länkar för planbeskrivning.

Aktuella detaljplanen är inom det rödmarkerade området

Utdrag ur planbeskrivning som berör kulturnämnden

Planens övergripande syfte är att möjliggöra för nya bostäder i ett attraktivt och kollektivtrafikhärläge, samt att medverka till en levande och attraktiv stadsmiljö, i enlighet med mål och riktlinjer i relevanta kommunala styrdokument. Vidare syftar planen till att skydda värdefull kulturmiljö och möjliggöra för en förskola och LSS-bostäder. Enligt översiktsplanen ska området förändras från ett slutet verksamhetsområde till en del av en sammanhängande stadsdel där arbetsplatser, service och bostäder blandas. Områdets kontakt med kringliggande miljöer är viktig, exempelvis Hammarby Sjästad, Nobelberget och Sickla köp kvarter. Området i sin helhet har mycket låga naturvärden då det till största del är ianspråktaget och hårdgjort.

Planförslaget är förenligt med översiktsplanen. Projektet ingår i Nacka stad - det nya, täta och blandade området som skapas på västra Sicklaön. Nacka stad ska vara en nära och nyskapande del av Stockholmsregionen. Här är det attraktivt att leva, vistas och verka. 14 000 nya bostäder och 10 000 nya arbetsplatser gör det möjligt att bygga tunnelbanan till Nacka

Denna detaljplan utgör en viktig grund för att prioriterade frågor beaktas, eftersom detaljplanen utgör ett delprojekt av ett större stadsbyggnadsprojekt som även innehåller utbyggnadsfasen. För stadsbyggnadsprojektet har följande målområden valts ut som prioriterade:

- Skapa rum för verksamheter, blandad bebyggelse och mötesplatser
- Hållbart resande
- Dagvatten som renas och infiltreras
- En levande kulturmiljö

Inom fastigheten Sicklaön 83:46 möjliggör planförslaget för bostäder i 5 till 8 våningar inom 6 förskjutna buskroppar. Illustrationen visar även Villa Fannyudde.

Kulturmiljö

Inom planområdet finns Villa Fannyudde, inom Sicklaön 83:44. Den redovisas i Nackas kulturmiljöprogram som enskild villa av kulturhistoriskt intresse. Villan omgärdas av stora träd i form av en ek och tre lindar som har en stark koppling till områdets historik i form av den park som omgav byggnaden på slutet av 1800-talet. Villan har en utpräglad träarkitektur med hög detaljeringsnivå och är ett av de sista tecknen på områdets tidigare landskapskaraktär, kultur- och industrihistoria. Den hörde till Sicklas mer magnifika; med en utsirad träarkitektur, Villan omgavs av en park och angränsade mot Hammarby sjös

dåvarande strand. Tillkomsten av en kanal vid Danviken innebar att villans sjökontakt försvann. Sommarnöjesetableringen kom genom ägarens industriella anknytning att få stor betydelse för områdets bebyggelseutveckling. På 1890-talet anlade ägaren en jästfabrik strax intill villan som på 1930-talet blev en limfabrik. Fastigheten Sicklaön 83:44 regleras i plankartan med bestämmelsen ”K” som innebär att byggnaden får inrymmas med kontor. Fastigheten regleras också med användningen ”C” som innebär centrum där funktioner så som lokal för restaurang/café får anordnas. För att den befintliga byggnadens karaktär ska bevaras föreslås varsamhetsbestämmelse ”k1” som innebär att byggnadens karaktärsdrag ska bevaras vid ändring och ombyggnad. Tillägg ska förhålla sig till den ursprungliga volymens egenart. Byggnaden har utöver det även fått bestämmelsen ”r1” som innebär att byggnaden inte får rivas.

Sommarnöjet Villa Fannyudde var länge en viktig plats som präglade områdets utveckling. Villan bidrar till att ge stadsdelen en tydlig identitet och höjer på så sätt områdets värde. Planen möjliggör för att framhäva villan och återskapa delar av kulturmiljön kring villan och på så sätt skapa nya upplevelsevärden. Detta görs bland annat genom att betydelsefulla träd runt villan säkerhetsställs med planbestämmelse som reglerar förbud mot fällning.

I arbetet med planprogrammet har Johannes Kruusi byggnadsantikvarie, konsult från KVM forum deltagit.

Gestaltning

Gestaltning av ny bebyggelse på Sicklaön 363:2 Gestaltungsbestämmelsen anger inriktningen av de nya byggnadernas formspråk. Bebyggelsen varierar i både form och höjd för att skapa en livlig och intressant stadsbild. Bebyggelsen vänder sig delvis mot Sickla Industriväg och den kollektivtrafiknod som kommer att bildas i och med den nya tunnelbaneuppgången i Sickla Stationshus. Byggnadernas bottenvåningar utformas med

lokaler för att skapa ett stadsrum med liv och rörelse. Ett grönt torg skapas inom kvartersmarken vid entrén till området för att skapa en naturlig mötesplats i direkt anslutning till tunnelbanans uppgång.

För byggnader som uppförs finns specifika gestaltningskrav, se mer specifika detaljer i planbeskrivningen för olika fastigheter.

- Byggnadens fasader ska utföras huvudsakligen i puts som vilar på en sockelvåning av tegel mot allmän plats
- Fasadkulör ska vara i ljusa varma nyanser
- Takets utformning ska vara i plåt
- Bostadsentréer ska utföras indragna från fasad mot gata.
- Eventuella skarvar mellan fasadelement ska vara osynliga.
- Sockelvåning och samtliga entrépartier, balkonger och fönster ska utformas med särskild omsorg beträffande detaljutformning och arkitektonisk kvalitet samt utformas med en hög detaljeringsgrad.

Vänstra bilden redovisar förslag på utformningen av bebyggelsen på Sicklaön 363:2 och 363:3. Slutlig utformning avgörs vid bygglovsskedet. Bostadsbebyggelsen har ritats av Dinell/Johansson. Högra bilder visar förslag på gestaltning av ny bebyggelse på Sicklaön 83:46

Gång- och cykeltrafik

För gång- och cykeltrafik kan planområdet nås via de två gatorna som angränsar till planområdet (Sickla industriväg och Uddvägen). På Uddvägen sker cykling både i cykelfält och på cykelbanor. Gående hänvisas till gångbanorna på både östra och västra sidan av gatan. Längs med Sickla industriväg hänvisas gående till gångbanor och cyklisterna till intilliggande cykelbanor. Sickla industriväg är utpekad som ett kommunalt huvudcykelstråk med genomgående cykelbanor längs hela vägen. Cykelbanorna kopplar samman det regionala cykelstråket längs med Värmdövägen i norr med Ältastråket längs med Järlaleden i söder. Från Sickla industriväg tillskapas en kombinerad gång- och cykelbana på kvartersmark, fri från motorfordon. I mitten av planområdet övergår sedan

gång- och cykelbanan till en separat gångbana medan cyklisterna hänvisas till gatan tillsammans med motorfordonen.

Sociala konsekvenser

Planförslaget möjliggör att en idag till stor del obebyggd yta, som i viss utsträckning kan upplevas som otrygg, kan bebyggas med attraktiva bostäder. Attraktiva bostäder och en väl utformad stadsmiljö ger stora positiva konsekvenser för boende och för en större allmänhet. Detaljplanen möjliggör en tät stadsmiljö med offentliga rum/lokaler i bottenvåningarna. Bostäderna planeras i ett mycket kollektivtrafikhärligt område mellan Sickla industriväg i väst, med närhet till handel och service, och Uddvägen i öst, med nära koppling till Sicklastråket. Många människor på liten yta med närhet till kollektivtrafik och service ger förutsättningar för ett befolkat stadsrum under olika tider på dygnet vilket är positivt för det sociala livet och kan bidra till trygghet. Bostäderna kommer med stor sannolikhet upplåtas med fri upplåtelseform vilket kan innebära en begränsning avseende en blandning av olika boendekategorier. Området planeras med varierande bostadsstorlekar, ett LSS-boende om 12 lägenheter och en förskola som kan skapa förutsättningar för fler att bo i området i livets olika skeden. Detta medför en blandad boendemiljö med möjlighet till social interaktion. Planförslaget möjliggör för en förskola i två våningar med anslutning till en förskolegård på ett överbyggt garage. Gården är relativt liten men uppfyller möjlighet till utomhusvistelse och lek. Planförslaget innebär sammanlagt positiva konsekvenser för barn genom att tillgänglighet, trygghet och säkerheten i området kommer att öka. Närheten till Sickla stationshus samt planering av verksamhetslokaler i bebyggelsen bottenvåningar invid Sickla industriväg innebär att stor del av planområdet får liv och rörelse under dygnets alla timmar. Möjliggörande av ett boende med fler människor som rör sig i området kan även öka upplevelsen av trygghet. Även hotell-, konferens och kontorsverksamheten inom fastigheterna Sicklaön 363:2 och 363:3 innebär en viss rörelse och som bidrar till en trygghet i området. Miljön kring den föreslagna byggnationen kommer i viss utsträckning att utsättas för buller från Sickla industriväg och från tvärbanan.

Avvägning mellan motstående intressen

Ett genomförande av planförslaget innebär att stadsbilden påverkas. Planförslaget möjliggör en tätare stadsbebyggelse. Detta kan upplevas som att planområdet och dess närhet försämras för de som passerar, bor eller arbetar i närheten. Nacka kommun arbetar med att bygga ut tunnelbanan och möjliggöra fler bostäder, arbetsplatser, och service. Detta innebär att stadsmiljön kommer att förändras och genomförandet kan medföra olika former av störningar. En viss påverkan för omgivningen bedöms vara godtagbar för att kunna bygga ut tunnelbana och möjliggöra fler bostäder, arbetsplatser, och service.

Enhetens analys och bedömning

Kulturnämnden lämnar in yttrande för detaljplan för norra Nobelberget, Sicklaön.

Villa Fannyudde som finns med i kommunens kulturmiljöprogram kommer i och med den nya detaljplanen få de skyddsföreskrifter som behövs för att bevaras för framtiden. Tydliga skyltar behöver finnas för att beskriva villans historia och levandegöra den för framtida generationer. Varsamhetsföreskrifter för fastigheten såväl interiört som exteriört behöver finnas för att villan inte ska förändras när framtida aktörer med ambitionen att driva café/restaurang eller kontorsverksamhet etablerar sig i fastigheten.

Kring gestaltning är det viktigt att kopplingen till industrimiljö i Sickla blir naturlig och knyts ihop på ett föredömligt sätt. Ett exempel är att sockelfasad mot tvärbanan ska vara utförd i tegel. I planerade verksamhetsytor som planeras i bottenplan förordas generösa glasytor vilket skapar ljusa gatumuljöer som ger trygghet.

Målgruppen barn och unga 7 - 20 år boende på Sicklaön kommer fram till år 2040 att växa med 89 procent (från 6.100 till 11.500 individer). I planprogrammet finns ett fåtal verksamhetslokaler i fastigheternas bottenplan. Möjligheter för föreningar eller andra aktörer att hyra lokaler i området bör poängteras. Detta ingår inte i detaljplanarbetet men fastighetsägare i planområdet behöver informeras om detta. Förtätningen i området och nya bostäder skapar behov av ytor för olika kultur- och fritidsaktiviteter och möjligheter till rörelse.

Kulturella ekosystemtjänster.

Tillsammans med SWECO och delegationen för Hållbara städer genomförde Nacka kommunen en utredning för att visualisera och värdera ekosystemtjänster inom samhällsplanering, ekotjänster i Nacka och ta fram metoder för att värdera olika scenarier. Slutrapporten som presenterades 2015 och den finns publicerad på kommunens hemsida. Ett politikerinitiativ från Miljöpartiet rörande samma utredning behandlades i kulturnämnden, KUN 2016/29, där rapporten presenterades för nämnden som noterade informationen. Inget beslut togs om att vid framtida yttranden ta med synpunkter kopplade till kulturella ekosystemtjänster. I framtagandet av detaljplanen arbetas med olika aspekter som berör dessa frågor.

Utdrag ur rapporten kring ekosystemtjänster

”I en stad är det generellt en stor efterfrågan på mark. Därför är det viktigt att den grönyta som bevaras eller skapas planeras på sådant sätt att man optimerar dess förmåga att leverera ekosystemtjänster, de värden vi tillskriver rekreation, estetik och andliga upplevelser i naturen. T.ex. kan en park vara en rekreativ miljö och samtidigt rena

dagvatten, kyla stadsmiljön och skapa livsmiljö för pollinatörer och skadedjursbekämpare. De identifierade kulturella ekosystemtjänsterna handlar främst om fysisk rekreation, social samvaro, ökad psykisk och fysisk folkhälsa, vilka kräver viss areal i form av närnatur för rekreation och friluftsliv.”

Kulturella ekosystemtjänster i det aktuella planområdet, norra Nobelberget

Regler kring bevarandet Villa Fannyudde och ytor med träd i dess omedelbara närhet gör att det skapas förbättrade kulturella värden i området. Möjligheten att utveckla villan till en mötesplats för boenden och besökare är positivt. Genom utformningen av cykelstråket som planeras och som är en inkörspport till Nacka kan rekreativa värden beaktas. Konstnärlig gestaltning, belysning eller planteringar kan vara sätt att skapa en trivsamt och harmonisk miljö.

Ekonomiska konsekvenser

Planprogrammet medför inga ekonomiska konsekvenser för kulturnämnden.

Konsekvenser för barn

Planering av ny stadsplanering i Nacka bör ta hänsyn till att barn och ungdomars behov av kulturaktiviteter på fritiden, vilket överensstämmer med FN:s deklaration om barns rättigheter. Barn och ungdomar är en prioriterad målgrupp för kommunens kulturverksamhet. Utvecklingen av fler bostäder skapar behov av säkra gång- och cykelvägar för att barn och ungdomar ska kunna förflytta sig säkert i området.

1. Bilaga 1 Yttrande över detaljplan för norra Nobelberget
2. Bilaga 2 Planbeskrivning
3. Bilaga 3 Plankarta

Cortina Lange
Enhetschef
Kultur- och fritidsenheten

Susanne Broman Kjulsten
Samhällsplanerare
Kultur- och fritidsenheten